

Ewelina Mikołajczuk*

Analiza funkcjonowania portali informacyjnych sądów powszechnych **1

1. WSTĘP

Celem niniejszego opracowania jest analiza funkcjonowania portali informacyjnych sądów powszechnych pod kątem zakresu ich wykorzystania i poziomu satysfakcji użytkowników z uzyskanych za pośrednictwem systemu informacji. Istotnym zagadnieniem jest także zbadanie wpływu portali na ograniczenie osobistych wizyt w sądach, a tym samym odciążenie pracowników zajmujących się bezpośrednią obsługą interesanta.

W pierwszej części opracowania znalazły się informacje na temat podstawowych zasad korzystania z portali informacyjnych sądów powszechnych oraz ich dostępności na stronach internetowych sądów. Zaprezentowano także najistotniejsze dane statystyczne dotyczące systemu, w tym m.in. informacje o użytkownikach, liczbie logowań oraz dostępnych w nim sprawach, dokumentach i protokołach elektronicznych. W drugiej części artykułu zostały natomiast omówione wyniki badania ankietowego przeprowadzonego przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości (IWS) wśród czynnych zawodowo adwokatów na temat zakresu korzystania z portali informacyjnych sądów powszechnych oraz satysfakcji z uzyskanych za ich pośrednictwem informacji. W ostatniej części zostały omówione zmiany w zakresie funkcjonowania portali informacyjnych sądów powszechnych wprowadzone w związku z pandemią COVID-19.

2. INFORMACJE OGÓLNE

Portale informacyjne są jednym z internetowych środków komunikacji sądów powszechnych z obywatelami. Jak czytamy w Podręczniku Użytkownika Portalu Informacyjnego wydanym przez Ministerstwo Sprawiedliwości, Portal Informacyjny Sądów Powszechnych jest to „system umożliwiający dostęp uprawnionym lub upoważnionym podmiotom do informacji o sprawach toczących się przed sądami powszechnymi za pośrednictwem Internetu, do którego posiadaczem autorskich praw majątkowych oraz praw zależnych jest Skarb Państwa”¹.

* Mgr Ewelina Mikołajczuk jest doktorantką w Szkole Doktorskiej Nauk Społecznych, Uniwersytet Warszawski, Polska, ORCID: 0000-0002-2331-5633, e-mail: ewelina.mikolajczuk@wp.pl

** Data zgłoszenia tekstu przez autorkę: 15.03.2021 r.; data przyjęcia tekstu przez redakcję do publikacji: 15.10.2021 r.

¹ *Podręcznik Użytkownika Portalu Informacyjnego*, Ministerstwo Sprawiedliwości, Warszawa 2018, s. 7, https://portal.wroclaw.sa.gov.pl/zalacznik/Instrukcja_PI.pdf (dostęp: 10.12.2020 r.).

Pierwszy portal informacyjny został uruchomiony w 2006 r. w trzech wydziałach gospodarczych Sądu Rejonowego we Wrocławiu². Później system zaczął być stopniowo wdrażany w sądach powszechnych na terenie całego kraju. Pierwszą regulacją prawną umożliwiającą wprowadzenie portalu informacyjnego było zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z 27.12.2006 r.³, które wprowadziło zmiany w ówczesnie obowiązującym zarządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 12.12.2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej⁴. Paragraf 82g pkt 20 ww. zarządzenia umożliwił „udostępnianie za pomocą ogólnodostępnych sieci informatycznych osobom biorącym udział w postępowaniu oraz ich pełnomocnikom danych dotyczących ich spraw”. Obecnie podstawą prawną funkcjonowania portali informacyjnych jest § 132 ust. 1–4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 18.06.2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych⁵. Zgodnie z przepisami prezes sądu może zarządzić udostępnianie danych o sprawie takich jak treści protokołów oraz pism sądowych i procesowych stronom lub uczestnikom postępowania nieprocesowego oraz ich przedstawicielom, pełnomocnikom i obrońcom za pośrednictwem kont w systemie teleinformatycznym. Po uwierzytelnieniu wskazane podmioty mogą uzyskać dostęp do danych o sprawie, a także za pośrednictwem systemu udzielić dostępu do danych o sprawie innym osobom posiadającym konta w tym systemie, jeśli osoby te są uprawnione do ich przeglądania.

Głównym celem wdrożenia portali informacyjnych było przede wszystkim odciążenie sekretariatów sądów i Biur Obsługi Interesantów (BOI). Obowiązek udzielania informacji uczestnikom procesu był bardzo czasochłonny, szczególnie jeśli chodzi o wyszukiwanie akt do osobistego przeglądania, udostępnianie protokołów z rozpraw czy kserowanie poszczególnych kart akt. Wiązało się to również z koniecznością osobistego przyjazdu strony lub jej pełnomocnika do siedziby sądu, uprzedniego zamawiania akt do czytelnicy, a niejednokrotnie też z ponoszeniem dodatkowych kosztów związanych z ewentualną chęcią uzyskania kserokopii dokumentów. W związku z tym, że korzystanie z portalu jest bezpłatne pozwala na zaoszczędzenie czasu i pieniędzy, które należałoby poświęcić na tradycyjny kontakt z sądem. Utworzenie portali informacyjnych dało możliwość dostępu do sprawy z poziomu ekranu komputera.

3. DOSTĘPNOŚĆ I UŻYTKOWANIE PORTALI INFORMACYJNYCH SĄDÓW POWSZECHNYCH

3.1. Dostępność na stronach internetowych sądów

Aby portale informacyjne spełniały swoją funkcję, informacja o ich istnieniu musi być dostatecznie rozreklamowana. Z informacji uzyskanych z Departamentu Kadr i Organizacji Sądów Powszechnych i Wojskowych Ministerstwa Sprawiedliwości wynika, że podczas wdrożeń systemu wydano rekomendację, aby sądy informowały o możliwości korzystania z portalu poprzez załączenie stosownej informacji w pierwszym piśmie

² W. Łukowski, *Portal informacyjny czar*, „Rzeczpospolita” z 23.04.2020 r., <https://www.rp.pl/Opinie/304239882-Wojciech-Lukowski-Portalu-informacyjnego-czar.html> (dostęp: 15.12.2020 r.).

³ Dz.Urz. MS Nr 8, poz. 137.

⁴ Dz.Urz. MS Nr 5, poz. 22.

⁵ Dz.U. poz. 1141 ze zm.

kierowanym do stron postępowania. Dotychczas nie zbadano jednak, czy wszystkie sądy stosują się do tej rekomendacji. O możliwości korzystania z portalu informować mają również BOI w sądach, a także organizowane były szkolenia skierowane do profesjonalnych pełnomocników, których celem było głównie rozpropagowanie portali informacyjnych, gdyż samo korzystanie z systemu jest dość intuicyjne.

W grudniu 2020 r. została przeprowadzona analiza stron internetowych sądów powszechnych pod kątem łatwości dostępu do portali informacyjnych oraz zakresu publikowanych na ich temat informacji⁶. Okazało się, że link do portalu informacyjnego był dostępny niemalże na wszystkich stronach internetowych sądów powszechnych (99%). Jedynie na stronach 5 sądów rejonowych nie udało się znaleźć odniesienia do systemu. Na 234 spośród 364 stron sądów powszechnych dostęp do strony portalu był możliwy z więcej niż jednego miejsca. Na ponad 80% witryn internetowych polskich sądów powszechnych zamieszczony był specjalny „kafelke” bezpośrednio odsyłający do strony logowania do portalu informacyjnego danej apelacji (zob. rysunek). Na co trzeciej stronie dostęp do dodatkowych informacji na temat portalu był możliwy z poziomu zakładki „Portal Informacyjny”, a w 43% przypadków – z poziomu zakładki „Załatw sprawę przez Internet” (tabela 1). Na części stron, ale już w znacznie mniejszym stopniu, informacje o portalu informacyjnym znajdowały się w zakładkach: „Obsługa przez Internet”, „Usługi Sądowe przez Internet”, „Portale Internetowe”, „Portale Sądowe”, „Dostępne portale elektroniczne”, „Biuro Obsługi Interesantów” czy „Informacje dla Interesantów”. Warto zatem zauważyć, że informacje o systemie są zawarte w różnych miejscach na stronach internetowych sądów. Brakuje w tym zakresie jednolitości, nawet jeżeli chodzi o sądy wchodzące w skład tej samej apelacji czy okręgu.

Rysunek

Odnośnik do Portali Informacyjnych na stronach sądów powszechnych w formie „kafelka”

The image shows a screenshot of the website of the District Court in Wrocław (Sąd Okręgowy we Wrocławiu). At the top, there is a search bar with the text 'Wyszukiwana fraza' and a magnifying glass icon. To the right of the search bar are links for 'ZMIEN KONTRAST' and 'CZCIONKA'. Below the search bar is the court's logo and name. A small icon in the top right corner indicates 'biletym informacji publicznej'. The main content area is divided into several sections: 'Menu główne' with links like 'Ogłoszenia sądowe', 'Załatw sprawę przez internet', 'Załatw sprawę w sądzie', 'Informacje', 'Ochrona danych osobowych', 'Mediacje', and 'Wideokonferencje'; 'Struktura' with links like 'Informacje o podmiocie', 'Informacja o powołaniach sędziów - art. 88b usp', 'Lista sędziów', 'Struktura organizacyjna', and 'Podziały czynności'; 'AKTUALNOŚCI' with news items such as '24 grudnia 2020 r. - dniem wolnym od pracy w Sądzie Okręgowym we Wrocławiu' and 'Posiedzenie Rady Ławniczej, wyznaczone na dzień 14 grudnia 2020 r., zostało odwołane'; 'INFORMACJE' with contact information for the court and a 'Biuro Obsługi Interesanta' section; and a grid of service icons including 'Godziny urzędowania', 'Portal Informacyjny', 'e-Wokanda', 'Formularz kontaktowy', 'Numer rachunku', and 'Deklaracja dostępności'.

Źródło: Strona internetowa Sądu Okręgowego we Wrocławiu, <http://www.wroclaw.so.gov.pl/> (dostęp: 17.12.2020 r.).

⁶ Analiza została przeprowadzona w ramach opracowania E. Mikołajczuk, *Analiza...*

Tabela 1.
Miejsce dostępu do Portalu Informacyjnego na stronach internetowych sądów apelacyjnych, okręgowych i rejonowych

	Apelacyjne		Okręgowe		Rejonowe		Łącznie	
Kafelek „Portal Informacyjny”	10	90,00%	38	84,40%	233	73,30%	281	81,00%
Zakładka „Załatw sprawę przez Internet”	7	63,60%	16	35,60%	127	39,90%	150	43,20%
Zakładka „Portal Informacyjny”	0	0,00%	12	26,70%	104	32,70%	116	33,40%
Zakładka „Obsługa przez Internet” lub „Usługi sądowe przez Internet”	0	0,00%	3	6,70%	16	5,00%	19	5,50%
Zakładka „Portale Internetowe”, „Portale Sądowe” itp.	0	0,00%	2	4,40%	11	3,50%	13	3,70%
Inne	4	36,40%	3	6,70%	18	5,70%	25	7,20%
Brak informacji o Portalu Informacyjnym	0	0,00%	0	0,00%	5	1,60%	5	1,40%

* Odsetki nie sumują się do 100% – na niektórych stronach było więcej niż jedno miejsce dostępu do Portalu Informacyjnego.

Źródło: opracowanie własne.

Na 1/5 stron internetowych sądów powszechnych spośród tych, na których udało się zlokalizować informacje o portalu informacyjnym, możliwe było jedynie bezpośrednie przejście na stronę logowania do systemu. W pozostałych przypadkach na stronach znajdowały się różne dodatkowe informacje. Najczęściej były to załączniki zawierające zarządzenie w sprawie utworzenia Internetowego Portalu Informacyjnego danego sądu lub zarządzenia zmieniające (62%) oraz Regulamin Portalu Informacyjnego (51%) (tabela 2). Na mniej niż połowie stron (45%) znajdowała się krótsza lub dłuższa informacja na temat tego, czym jest portal informacyjny, jakie zawiera informacje i/lub instrukcja korzystania z systemu.

Tabela 2.
Informacje o Portalu Informacyjnym dostępne na stronach sądów apelacyjnych, okręgowych i rejonowych

	Apelacyjne		Okręgowe		Rejonowe		Łącznie	
Zarządzenie w sprawie utworzenia Portalu lub zarządzenie zmieniające	9	81,8%	32	71,1%	188	60,1%	229	62,1%
Regulamin	9	81,8%	28	62,2%	151	48,2%	188	50,9%
Dodatkowe informacje (opis zawartości Portalu, instrukcja użytkownika itp.)	7	63,6%	26	57,8%	132	42,2%	165	44,7%
Tylko bezpośrednie przekierowanie na stronę Portalu Informacyjnego danej apelacji	1	9,1%	10	22,2%	80	25,6%	91	24,7%

* Odsetki nie sumują się do 100% – na stronach mogła znajdować się więcej niż jedna informacja.

Źródło: opracowanie własne.

3.2. Użytkownicy

Jak wynika z danych pozyskanych 7.12.2020 r. z Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa, na wniosek Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości, użytkowników portali informacyjnych sądów powszechnych można podzielić na dwie grupy: użytkowników wewnętrznych i zewnętrznych.

Największy odsetek użytkowników wewnętrznych stanowią pracownicy sekretariatów sądów (72%) (tabela 3). Najwięcej spośród nich jest zarejestrowanych w portalach informacyjnych Apelacji Katowickiej (15%) oraz Apelacji Gdańskiej (13%) (wykres 1). Poza pracownikami sekretariatów dostęp do systemu mają również administratorzy (12%), pracownicy BOI (10%), a także helpdesk i obsługa techniczna (6%).

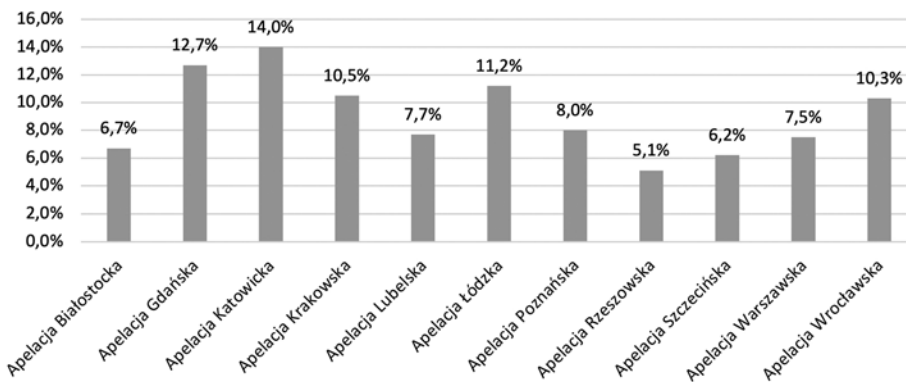
Tabela 3.
Kategorie użytkowników wewnętrznych Portalu Informacyjnych Sądów Powszechnych (stan na 30.11.2020 r.)

	Liczba	Procent
Pracownik sekretariatu	8 268	72,0%
Administrator	1 406	12,3%
Pracownik BOI	1 138	9,9%
Helpdesk	602	5,3%
Obsługa techniczna	52	0,5%
łącznie	11 466	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa na wniosek IWS.

Wykres 1.

Użytkownicy wewnętrzni Portalu Informacyjnych Sądów Powszechnych z podziałem na apelacje (stan na 30.11.2020 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa na wniosek IWS.

Wśród użytkowników zewnętrznych portali informacyjnych sądów powszechnych można wskazać dwie dominujące grupy: użytkowników zwykłych, czyli strony procesu (42%) oraz pełnomocników (tabela 4). Ci drudzy stanowią ponad połowę

ogółu użytkowników zewnętrznych portali (54%), a w Apelacjach Rzeszowskiej, Lubelskiej i Łódzkiej nawet ponad 60% (wykres 3). Więcej zarejestrowanych użytkowników zwykłych niż pełnomocników jest jedynie w Apelacjach Warszawskiej i Poznańskiej (odpowiednio 51% i 49%).

Poza stronami postępowania i pełnomocnikami, ale już w znacznie mniejszym zakresie dostęp do portali mają m.in.: użytkownicy zależni, sędziowie, prokuratorzy, pracownicy Urzędów Skarbowych, Zakładów Ubezpieczeń Społecznych oraz Urzędów Stanu Cywilnego.

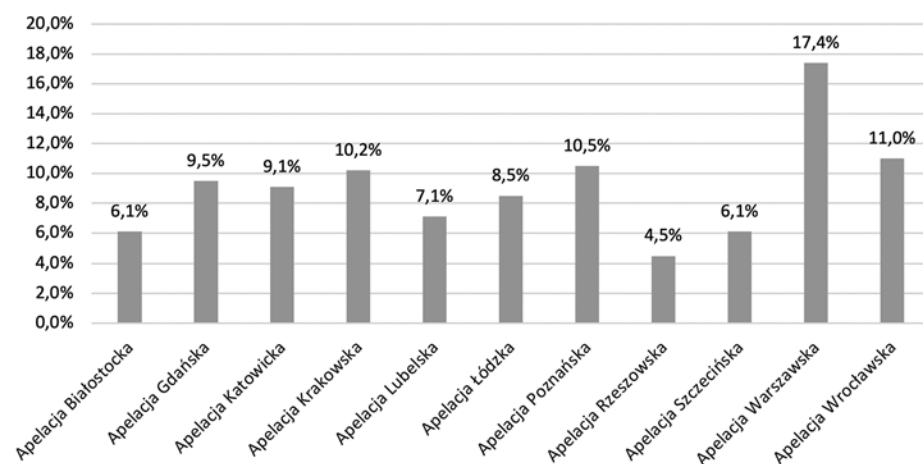
Najwięcej zarejestrowanych użytkowników zewnętrznych jest w portalach Apelacji Warszawskiej (17%), Wrocławskiej (11%), Poznańskiej (11%) oraz Krakowskiej (10%), a najmniej w portalach Apelacji Rzeszowskiej (5%), Białostockiej (6%) i Szczecińskiej (6%) (wykres 2).

Tabela 4. Kategorie użytkowników zewnętrznych Portali Informacyjnych Sądów Powszechnych (stan na 30.11.2020 r.)		
	Liczba	Procent
Użytkownik zwykły	123 413	42,0%
Pełnomocnik	159 006	54,1%
Użytkownik zależny	8 892	3,0%
Sędzia	1 519	0,5%
Prokurator	591	0,2%
Inne	484	0,2%
Łącznie	293 905	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa na wniosek IWS.

Wykres 2.

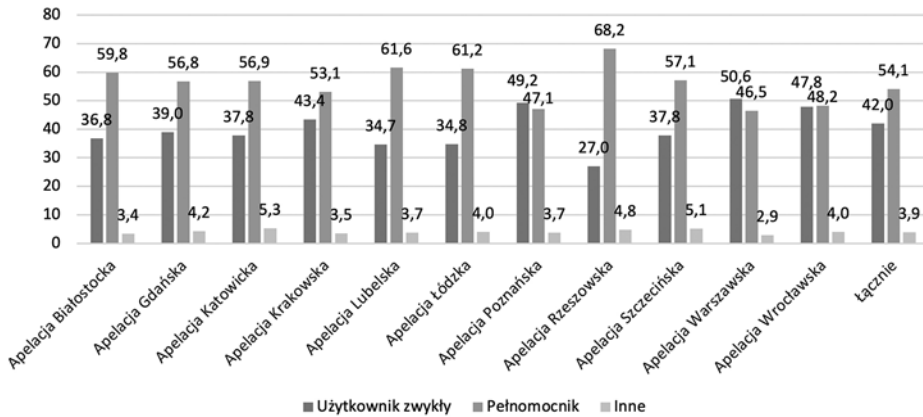
Użytkownicy zewnętrzni Portali Informacyjnych Sądów Powszechnych z podziałem na apelacje (stan na 30.11.2020 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa na wniosek IWS.

Wykres 3.

Kategorie użytkowników zewnętrznych Portali Informacyjnych Sądów Powszechnych z podziałem na apelacje (w %) (stan na 30.11.2020 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa na wniosek IWS.

3.3. Dostępne informacje o sprawie

Po zalogowaniu do systemu użytkownik ma wgląd do panelu startowego, na którym wyświetlają mu się takie informacje jak:

- aktualne sprawy (do 10 najnowszych, ze wskazaniem nazwy sądu oraz sygnatury i przedmiotu sprawy);
- najbliższe posiedzenia (do 10 najbliższych posiedzeń, ze wskazaniem nazwy sądu, sygnatury sprawy, daty posiedzenia oraz sali, w której ono się odbędzie);
- ostatnie czynności podjęte przez sąd w sprawie (do 10 ostatnich czynności, ze wskazaniem nazwy sądu, sygnatury sprawy, daty wykonania czynności oraz opisu);
- ostatnie dodane dokumenty (do 10 ostatnich dokumentów, ze wskazaniem nazwy sądu, sygnatury sprawy, daty wykonania oraz opisu);
- graficzny kalendarz (na którym zaznaczane są zaplanowane posiedzenia, a także użytkownik może dodawać własne wydarzenia).

Po kliknięciu w sygnaturę interesującej użytkownika sprawy zostaje on przekierowany do zawartych w systemie informacji o sprawie, które zostały podzielone na 7 szczegółowych zakładek takich jak:

- szczegóły sprawy (nazwa sądu i wydziału, sygnatura sprawy, data wpływu, data zakończenia lub informacja, że sprawa jest w toku, przedmiot sprawy, tytuł teczeki, dane o wartości przedmiotu sporu oraz o sposobie rozstrzygnięcia sprawy, w przypadku jej zakończenia, możliwość zdefiniowania własnego opisu danej sprawy, który jest indywidualny dla każdego użytkownika i tylko dla niego widoczny);
- podmioty (informacje na temat osób uczestniczących w sprawie, m.in. o stronach postępowania, pełnomocnikach, świadkach);

- posiedzenia (terminy rozpraw przyszłych i historycznych wraz ze wskazaną godziną, salą oraz składem sędziowskim);
- czynności (wykaz czynności, jakich dokonał sąd w danej sprawie);
- dokumenty (wykaz dokumentów, jakie sąd wydał w danej sprawie z możliwością otwarczenia pliku i pobrania go na dysk komputera w formacie .docx lub .pdf; w portalu nie są publikowanie treści pism przychodzących – zamieszczana jest jedynie informacja o pojawieniu się takiego dokumentu w aktach sprawy);
- powiązane (w przypadku spraw prowadzonych w II instancji wyświetlane są powiązania ze sprawą rozpoznawaną w sądzie I instancji, w której strona dokonała zaskarżenia orzeczenia);
- e-protokół (w czwartym dniu roboczym, licząc od daty sporządzenia protokołu, nagranie powinno zostać opublikowane w portalu; oprócz możliwości pobrania i odsłuchania e-protokołów użytkownik powinien mieć także możliwość z tego poziomu złożyć wniosek o przeprowadzenie rozprawy odmiejscowionej lub wniosek o strumieniowanie online).

Do końca listopada 2020 r. w systemie zostało zarejestrowanych łącznie ponad 63,5 mln spraw, z czego 2,7 mln stanowią sprawy, które wciąż się toczą (tabela 5). Najwięcej spośród dostępnych spraw jest w portalach informacyjnych sądów powszechnych Apelacji Warszawskiej (14%), Wrocławskiej (13%) oraz Gdańskiej (13%), zaś najmniej – w sądach Apelacji Rzeszowskiej (3%), Szczecińskiej (6%) i Lubelskiej (7%) (wykres 4.).

Tabela 5.

Liczba spraw w toku i zakończonych dostępnych w Portalach Informacyjnych Sądów Powszechnych z podziałem na apelacje (stan na 30.11.2020 r.)

	Sprawy w toku		Sprawy zakończone		Łącznie	
Apelacja Białostocka	122 845	4,5%	5 112 253	8,4%	5 235 098	8,2%
Apelacja Gdańska	318 139	11,8%	7 700 052	12,7%	8 017 928	12,6%
Apelacja Katowicka	284 224	10,5%	6 645 281	10,9%	6 930 505	10,9%
Apelacja Krakowska	236 619	8,7%	5 111 842	8,4%	5 348 461	8,4%
Apelacja Lubelska	169 479	6,3%	4 151 643	6,8%	4 321 122	6,8%
Apelacja Łódzka	260 784	9,6%	4 850 723	8,0%	5 111 507	8,0%
Apelacja Poznańska	261 131	9,7%	5 713 041	9,4%	5 974 172	9,4%
Apelacja Rzeszowska	98 605	3,6%	1 913 211	3,1%	2 011 816	3,2%
Apelacja Szczecińska	152 115	5,6%	3 620 307	6,0%	3 772 422	5,9%
Apelacja Warszawska	474 815	17,7%	8 174 716	13,4%	8 649 537	13,7%
Apelacja Wrocławska	325 678	12,0%	7 825 020	12,9%	8 150 698	12,9%
Łącznie	2 704 434	100,0%	60 819 089	100,0%	63 523 266	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa na wniosek IWS.

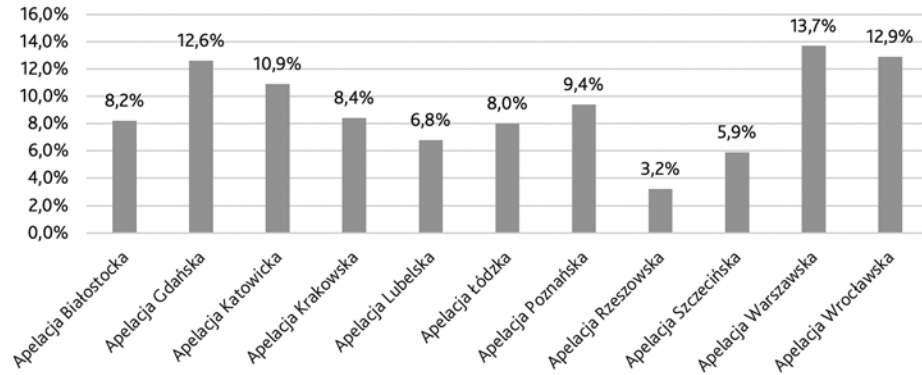
W portalach informacyjnych sądów powszechnych znajduje się prawie 254 mln dokumentów oraz blisko 8 mln nagrań e-protokołów. Najwięcej dokumentów zostało wgranych w portalach informacyjnych sądów Apelacji Warszawskiej (17%), Wrocławskiej (15%) i Poznańskiej (12%), a najmniej w sądach Apelacji Rzeszowskiej

(3%), Lubelskiej (5%) i Białostockiej (6%) (tabela 6). Jeżeli zaś chodzi o nagrania e-protokołów, to najczęściej ich znajduje się w bazach portali informacyjnych sądów Apelacji Gdańskiej (17%), Krakowskiej (17%) i Wrocławskiej (16%), zaś najmniej w sądach Apelacji Rzeszowskiej (2%), Lubelskiej (2%) i Szczecińskiej (4%).

Wykres 4.

Łączna liczba spraw dostępnych w Portalach Informacyjnych Sądów Powszechnych w poszczególnych apelacjach (stan na 30.11.2020 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa na wniosek IWS.

	Dokumenty		Nagrania e-Protokołu	
Apelacja Białostocka	14 331 467	5,6%	604953	7,6%
Apelacja Gdańska	24 898 785	9,8%	1312652	16,6%
Apelacja Katowicka	19 335 798	7,6%	595531	7,5%
Apelacja Krakowska	25 315 855	10,0%	1303171	16,5%
Apelacja Lubelska	11 329 387	4,5%	191034	2,4%
Apelacja Łódzka	22 981 943	9,1%	791042	10,0%
Apelacja Poznańska	29 859 300	11,8%	374741	4,7%
Apelacja Rzeszowska	6 937 502	2,7%	179855	2,3%
Apelacja Szczecińska	17 185 219	6,8%	287660	3,6%
Apelacja Warszawska	44 202 617	17,3%	1051144	13,3%
Apelacja Wrocławska	37 527 115	14,8%	1227104	15,5%
łącznie	253 904 988	100,0%	7 918 887	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa na wniosek IWS.

3.4. Korzystanie z portali informacyjnych

W okresie od 1.12.2019 r. do 30.11.2020 r. odnotowano łącznie ponad 23 mln logowań do portali informacyjnych sądów powszechnych. Najwięcej z nich miało

miejsce w systemach Apelacji Warszawskiej (18%) i Wrocławskiej (12%), a najmniej – w Apelacji Rzeszowskiej (4%) i Białostockiej (5%) (tabela 7). Łącznie z portali informacyjnych wszystkich sądów pobranych lub odczytanych zostało w tym czasie ponad 21 mln dokumentów oraz blisko 0,5 mln protokołów elektronicznych.

Tabela 7.

Statystyka dotycząca logowań do Portali Informacyjnych Sądów Powszechnych oraz pobierania/odczytu dokumentów i pobrania/odtworzenia e-Protokołów w okresie 1.12. 2019 r.–30.11.2020 r. z podziałem na apelacje

	Liczba logowań		Liczba pobranych /odczytanych dokumentów		Liczba pobranych /odtworzonych e-Protokołów	
Apelacja Białostocka	1 234 272	5,3%	908 575	4,2%	24 449	5,3%
Apelacja Gdańska	2 310 608	10,0%	2 261 432	10,4%	54 187	11,7%
Apelacja Katowicka	2 449 873	10,6%	1 918 424	8,8%	43 797	9,4%
Apelacja Krakowska	2 137 590	9,3%	2 113 015	9,7%	55 557	12,0%
Apelacja Lubelska	1 512 278	6,5%	1 038 255	4,8%	20 196	4,4%
Apelacja Łódzka	1 930 254	8,4%	1 752 507	8,1%	36 379	7,8%
Apelacja Poznańska	2 428 275	10,5%	2 626 790	12,1%	35 397	7,6%
Apelacja Rzeszowska	831 148	3,6%	597 041	2,7%	12 006	2,6%
Apelacja Szczecińska	1 410 927	6,1%	1 570 751	7,2%	19 717	4,3%
Apelacja Warszawska	4 036 444	17,5%	4 178 653	19,3%	94 446	20,3%
Apelacja Wrocławska	2 820 044	12,2%	2 762 453	12,7%	67 524	14,6%
łącznie	23 101 713	100,0%	21 727 896	100,0%	463 655	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa na wniosek IWS.

Dla systemu portali informacyjnych świadczone jest wsparcie przez Centrum Pomocy Systemów Informatycznych. Problem związany z funkcjonowaniem portalu można po zalogowaniu zgłosić za pomocą dostępnego w stopce każdej strony formularza „Zgłoszenie błędu” lub z poziomu zakładki „Pomoc”. Jak wynika z danych Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa, zgłoszenia dzielone są na trzy główne kategorie: incydenty, wnioski o usługę i wnioski o informację. W okresie od 1.12.2019 r. do 30.11.2020 r. łącznie załatwiono ponad 60 tys. zgłoszeń. Zdecydowaną większość z nich stanowiły zgłoszenia incydentów (97%) (tabela 8). Najczęściej zgłaszanymi incydentami były: brak dokumentu, brak sprawy, problem ze złożonym wnioskiem o dostęp do sprawy, brak e-protokołu oraz problem z logowaniem. Składane wnioski o usługę dotyczyły najczęściej prośby o usunięcie konta, konfigurację importu plików oraz zmianę danych użytkownika. Zaś wnioski o informację kierowane były głównie z prośbą o udzielenie informacji odnoszącej się do dostępu do sprawy, rejestracji użytkownika oraz logowania do systemu.

Tabela 8.
Liczba zgłoszeń załatwionych w okresie 1.12.2019 r.–30.11.2020 r. z podziałem na główne kategorie i rodzaje zgłoszeń

Kategoria	Rodzaj	Liczba	Procent
Incydent	Brak dokumentu	30 074	48,6%
	Brak sprawy	14 598	23,6%
	Problem z wnioskiem o dostęp do sprawy	4 588	7,4%
	Brak nagrania e-Protokołu	2 344	3,8%
	Problem z logowaniem	913	1,5%
	Błąd generowania PDF	606	1,0%
	Problem z importem danych	513	0,8%
	Brak czynności w systemie	457	0,7%
	Inne	6 029	9,7%
	łącznie	60 122	97,1%
Wniosek o usługę	Usunięcie konta	425	0,7%
	Konfiguracja importu	168	0,3%
	Zmiana danych użytkownika	84	0,1%
	Inne	97	0,2%
	łącznie	774	1,3%
Wniosek o informację	Dostęp do sprawy	156	0,3%
	Rejestracja użytkownika	133	0,2%
	Logowanie do systemu	95	0,1%
	Inne	613	1,0%
	łącznie	997	1,6%
łącznie		61 893	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Centrum Kompetencji i Informatyzacji Sądownictwa na wniosek IWS.

4. ZAKRES KORZYSTANIA I SATYSFAKCJA Z UZYSKANYCH INFORMACJI – WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

4.1. Metodologia badania

W okresie od 16–23.11.2020 r. Instytut Wymiaru Sprawiedliwości przeprowadził ankietę na temat wykorzystania portali informacyjnych sądów powszechnych w codziennej pracy kancelarii prawnych. Badanie zostało przeprowadzone metodą CAWI, za pośrednictwem internetowego systemu ankiet LimeSurvey. E-maile z zaproszeniem do udziału w badaniu zostały wysłane do wszystkich adwokatów zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Adwokatów i Aplikantów Adwokackich, o statusie „wykonujący zawód”.

Celem badania było poznanie opinii adwokatów na temat funkcjonowania portali informacyjnych sądów powszechnych. Zebrane informacje pozwalają na zweryfikowanie tego, czy uruchomienie systemu usprawniło wymianę informacji z sądami, oraz czy wpłynęło na ograniczenie osobistych wizyt w BOI i sekretariatach sądów. Wyniki badania zwracają również uwagę na problemy w funkcjonowaniu portali informacyjnych

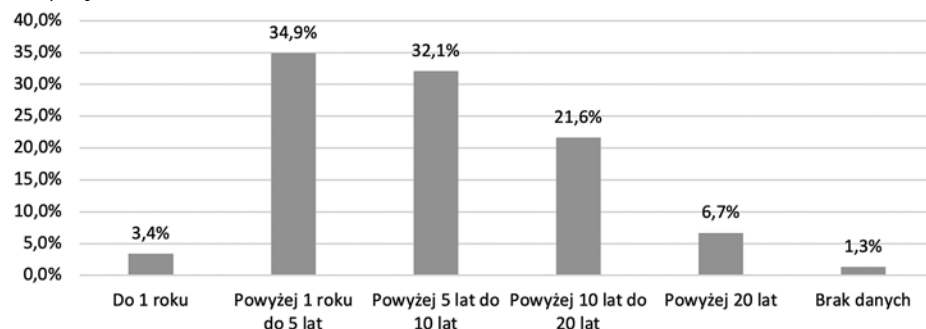
sądów powszechnych, na które natrafiają adwokaci w swojej codziennej pracy, a także na ich oczekiwania co do poczynienia pewnych modyfikacji w działaniu systemu.

4.2. Charakterystyka grupy badawczej⁷

Na przesłaną ankietę odpowiedziało 1356 czynnych zawodowo adwokatów. Większość respondentów stanowili mężczyźni (54%). Blisko 35% badanych określiło, że posiada staż w zawodzie adwokata od roku do 5 lat, a niewiele mniej, bo 32% – od 5–10 lat. Co piąty badany (22%) był czynnym zawodowo adwokatem już od 10 do 20 lat (wykres 5).

Wykres 5.

Staż pracy w zawodzie adwokata

Źródło: opracowanie własne.

Blisko połowa kancelarii, których przedstawiciele wzięli udział w badaniu, ma swoją siedzibę w dużych miastach powyżej 500 tys. mieszkańców (tabela 9). W miastach od 100 do 500 tys. mieszkańców ma swoje siedziby zawodowe ponad 1/5 badanych (27%), a po ok. 8% respondentów odpowiedziało, że pracuje w miejscowościach od 50 do 100 tys. mieszkańców lub od 20 do 50 tys. mieszkańców.

Tabela 9. Siedziba kancelarii		
	Liczba	Procent
W mieście powyżej 500 tys. mieszkańców	652	48,1%
W mieście powyżej 100 tys. do 500 tys. mieszkańców	362	26,7%
W mieście powyżej 50 tys. do 100 tys. mieszkańców	113	8,3%
W mieście powyżej 20 tys. do 50 tys. mieszkańców	115	8,5%
W mieście do 20 tys. mieszkańców	77	5,7%
Na wsi	11	0,8%
Brak danych	26	1,9%
łącznie	1 356	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

⁷ Z bardziej szczegółową charakterystyką grupy badawczej można się zapoznać w pełnym raporcie z tego badania w: E. Mikołajczuk, *Analiza...*

4.3. Ogólna ocena portali informacyjnych sądów powszechnych

Można stwierdzić, że portale informacyjne sądów powszechnych stały się nieodłącznym elementem pracy adwokatów. Zdecydowana większość respondentów wskazała, że korzysta z nich codziennie (70%), a więcej niż co czwarty badany – że kilka razy w tygodniu. Raz w tygodniu lub rzadziej portale informacyjne sądów powszechnych odwiedza 3,5% badanych, a 0,5% nigdy nie korzystało z nich w swojej pracy (tabela 10).

Tabela 10.
Odpowiedzi na pytanie: Jak często korzysta Pan/i z Portali Informacyjnych Sądów Powszechnych?

	Liczba	Procent
Codziennie	947	69,9%
Kilka razy w tygodniu	354	26,1%
Raz w tygodniu	19	1,4%
Kilka razy w miesiącu	21	1,5%
Raz w miesiącu	3	0,2%
Rzadziej niż raz w miesiącu	5	0,4%
Nigdy nie korzystałem/korzystałam	7	0,5%
łącznie	1 356	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

Spośród badanych adwokatów, którzy w swojej pracy korzystali kiedykolwiek z portali informacyjnych sądów powszechnych, blisko 95% ma ogólnie pozytywne zdanie na ich temat, w tym ponad 28% ocenia je zdecydowanie pozytywnie (tabela 11). Jedynie 4% respondentów jest odmiennego zdania w tej kwestii, w tym 1% ocenia je zdecydowanie negatywnie.

Tabela 11.
Odpowiedzi na pytanie: Jakie jest Pana/i ogólne zdanie o Portalach Informacyjnych Sądów Powszechnych?

	Liczba	Procent
Zdecydowanie pozytywne	382	28,3%
Raczej pozytywne	890	65,9%
Raczej negatywne	40	3,0%
Zdecydowanie negatywne	13	1,0%
Trudno powiedzieć	21	1,6%
Brak danych	3	0,2%
łącznie	1 349	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

Jeszcze większy odsetek badanych uważa, że wprowadzenie portali informacyjnych sądów powszechnych zdecydowanie poprawiło wymianę informacji z sądami (60%). Co trzeci z nich nie jest o tym przekonany, ale myśli, że raczej miało to pozytywny wpływ. Natomiast 6% respondentów albo uważa, że uruchomienie

portali informacyjnych nie wpłynęło na lepszą komunikację z sądami, albo nie ma w tej kwestii zdania (tabela 12).

Tabela 12. Odpowiedzi na pytanie: Czy wprowadzenie Portali Informacyjnych Sądów Powszechnych poprawiło Pana/i wymianę informacji z sądami?		
	Liczba	Procent
Zdecydowanie tak	808	59,9%
Raczej tak	456	33,8%
Raczej nie	50	3,7%
Zdecydowanie nie	10	0,7%
Trudno powiedzieć	21	1,6%
Brak danych	4	0,3%
Łącznie	1 349	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

Więcej niż 2/3 respondentów (69%) uważa, że wprowadzenie portali informacyjnych sądów powszechnych w dużym stopniu ograniczyło ich kontakty z BOI i sekretariatami sądów (tabela 13). Co czwarty badany (26%) jest zdania, że ograniczyło to ich bezpośrednie wizyty w sądach, ale tylko w niewielkim zakresie. Zdaniem 4% badanych portale informacyjne w żaden sposób nie ograniczyły ich wizyt w sądzie, a 2% nie ma w tej kwestii zdania.

Tabela 13. Odpowiedzi na pytanie: Czy wprowadzenie systemu Portali Informacyjnych Sądów Powszechnych ograniczyło Pana/i kontakty z biurami obsługi interesantów i sekretariatami sądów?		
	Liczba	Procent
Tak w dużym stopniu	924	68,5%
Tak, ale w niewielkim stopniu	344	25,5%
Nie ograniczyło	58	4,3%
Trudno powiedzieć	21	1,6%
Brak danych	2	0,1%
Łącznie	1 349	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

4.4. Zakres korzystania z portali informacyjnych sądów powszechnych

Badani adwokaci spośród informacji o prowadzonych sprawach zawartych w portalach informacyjnych sądów powszechnych najczęściej (84%) wyszukują protokoły z rozpraw (tabela 14 i wykres 5). Prawie taki sam odsetek respondentów wyszukuje także wyroki, postanowienia, zarządzenia oraz uzasadnienia. Więcej niż 2/3 badanych (68%) najczęściej wyszukuje dokumenty w sprawie wygenerowanych przez sąd w formie elektronicznej takie jak np. pisma wychodzące, a ponad połowa (55%) – wyznaczone terminy posiedzeń. W mniejszym stopniu wyszukiwane są protokoły elektroniczne (13%) oraz informacje o czynnościach wykonywanych przez sąd wraz z określeniem osoby odpowiedzialnej za jej wykonanie (8%).

Tabela 14.
Odpowiedzi na pytanie: Których z informacji o prowadzonych sprawach, dostępnych w Portalach Informacyjnych Sądów Powszechnych, najczęściej Pan/i szuka?

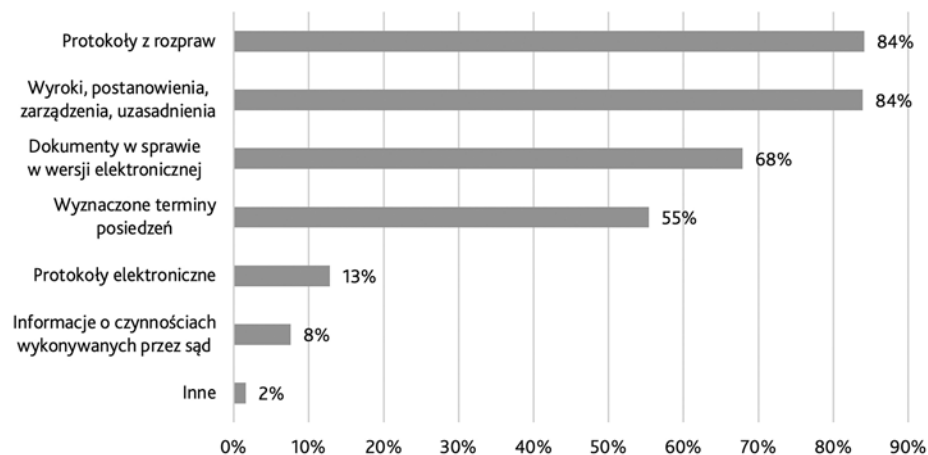
	Liczba	Procent*
Wyznaczone terminy posiedzeń	747	55,4%
Dokumenty w sprawie wygenerowane przez sąd w postaci elektronicznej (np. pisma wychodzące)	916	67,9%
Wyroki, postanowienia, zarządzenia, uzasadnienia	1 132	83,9%
Protokoły z rozpraw	1 135	84,1%
Protokoły elektroniczne	172	12,8%
Informacje o czynnościach wykonywanych przez sąd wraz z określeniem osoby odpowiedzialnej za jej wykonanie	103	7,6%
Inne	21	1,6%

* Odsetki nie sumują się do 100% – możliwość wskazania 3 najczęściej wyszukiwanych informacji.

Źródło: opracowanie własne.

Wykres 5.

Odpowiedzi na pytanie: Których z informacji o prowadzonych sprawach, dostępnych w Portalach Informacyjnych Sądów Powszechnych, najczęściej Pan/i szuka?

* Odsetki nie sumują się do 100% – możliwość wskazania 3 najczęściej wyszukiwanych informacji.

Źródło: opracowanie własne.

Odpowiadając na pytania otwarte, badani adwokaci mieli możliwość wskazania, jakich informacji o prowadzonych sprawach najbardziej brakuje im w systemie portali informacyjnych sądów powszechnych oraz jakie dodatkowe możliwości techniczne ich zdaniem uatrakcyjniłyby działanie systemu i wpłynęłyby na jeszcze lepszą komunikację z sądami.

Blisko 40% badanych wymieniło wśród dotychczas brakujących, a ich zdaniem niezbędnych informacji o danej sprawie, treści pism przychodzących do sądu od stron postępowania, osób trzecich i instytucji, np. w formie skanów (tabela 15). Zdaniem

prawie co piątego badanego (18%) istotne byłoby też zamieszczenie informacji o dacie wysłania korespondencji przez sąd oraz potwierdzenie jej odbioru przez strony postępowania lub informacji o awizowaniu przesyłki. Prawie co dziesiąty badany (9%) chciałby, aby całe akta spraw były dostępne w portalach informacyjnych sądów powszechnych w formie zdigitalizowanej. Ponadto respondenci w różnym stopniu wskazywali na brak we wszystkich lub w części spraw takich informacji jak: treści orzeczeń wraz z uzasadnieniami i datą uprawomocnienia; opinii biegłych; protokołów; zarządzeń; planowanego terminarzu rozpraw w danej sprawie wraz z informacją o ewentualnej zmianie terminu lub odwołaniu oraz przewidywanej długości rozprawy lub posiedzenia. Część adwokatów zwróciła także uwagę na potrzebę precyzyjniejszego opisywania zamieszczanych w systemie dokumentów.

Jeżeli zaś chodzi o brakujące – zdaniem adwokatów uczestniczących w badaniu – możliwości techniczne portali informacyjnych sądów powszechnych, to najwięcej z nich wskazywało na składanie wniosków technicznych i dowodowych w sprawie (23%) oraz na składanie pism procesowych (18%). Część respondentów wskazywała również, że w systemie brakuje im możliwości bezpośredniego kontaktu z sądem (BOI, sekretariatem, protokolantem itp.), zamawiania akt do czytelnicy, synchronizacji kalendarza z zewnętrznymi kalendarzami (np. Google Calendar) oraz udostępniania go dla sądu w celu zaznaczania nieobecności w danym dniu (tabela 16).

Tabela 15. Odpowiedzi na pytanie: Jakich informacji o prowadzonych sprawach najbardziej Panu/i brakuje w systemie Portalu Informacyjnych Sądów Powszechnych?		
	Liczba	Procent*
Treść pism przychodzących od stron postępowania, osób trzecich i instytucji	530	39,3%
Data wysłania korespondencji przez sąd i potwierdzenie jej odbioru przez strony i świadków lub informacja o awizowaniu	244	18,1%
Całe akta spraw w formie zdigitalizowanej	123	9,1%
Treść orzeczeń wraz z uzasadnieniem i datą uprawomocnienia	88	6,5%
Opinie biegłych	80	5,9%
Protokoły wraz z transkrypcją lub nagraniem	65	4,8%
Zarządzenia	53	3,9%
Terminarz rozpraw z informacją o ewentualnej zmianie terminu lub odwołaniu	51	3,8%
Planowana długość rozprawy lub posiedzenia	49	3,6%
Precyzyjne opisywanie dokumentów	45	3,3%
Treść wszystkich pism wychodzących (np. w formie skanów)	38	2,8%
Wykaz wszystkich czynności podejmowanych w danej sprawie wraz z terminarzem	31	2,3%
Informacje o sprawach z repetytoriów nieuwzględnionych w portalu (np. Ko, Kp)	27	2,0%
Wykaz osób wezwanych na rozprawę lub posiedzenie	23	1,7%
Powiązanie spraw I i II instancji	11	0,8%
Wywiady środowiskowe	10	0,7%
Inne	25	1,9%

* Odsetki nie sumują się do 100% – możliwość wymienienia dowolnej liczby brakujących informacji.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 16.
Odpowiedzi na pytanie: Jakich innych technicznych możliwości, Pana/i zdaniem, najbardziej brakuje w Portalach Informacyjnych Sądów Powszechnych?

	Liczba	Procent*
Składanie wniosków technicznych i dowodowych	307	22,8%
Składanie pism procesowych	236	17,5%
Bezpośredni kontakt z sądem	113	8,4%
Zamawianie akt do czytelnia	45	3,3%
Synchronizacja kalendarza z innymi kalendarzami oraz udostępnianie go sądowi	42	3,1%
Automatyczne podpinanie spraw do danego pełnomocnika, bez konieczności składania wniosku	36	2,7%
Połączenie wszystkich portali w jeden bez konieczności uzyskiwania nowego dostępu do portali innych apelacji	27	2,0%
Dokonywanie opłat	20	1,5%
Rozprawa online	20	1,5%
Aplikacja na smartfona z funkcją alertów (np. o terminie rozprawy)	16	1,2%
Samodzielne usuwanie sprawy z portalu lub możliwość rezygnacji z dostępu do sprawy	12	0,9%
Funkcja wyszukiwania wg różnych fraz	10	0,7%
Możliwość samodzielnej zmiany danych adresowych i/lub kontaktowych	10	0,7%
Inne	49	3,6%

* Odsetki nie sumują się do 100% – możliwość wymienienia dowolnej liczby brakujących informacji.

Źródło: opracowanie własne.

4.5. Problemy podczas korzystania z systemu

Respondenci zostali zapytani również o to, czy podczas korzystania z portali informacyjnych sądów powszechnych zdarzyło im się spotkać z jakimiś problemami technicznymi. Ponad 70% z nich odpowiedziało w tej kwestii twierdząco, blisko co czwarty badany (23%) wskazał, że nie zdarzyły mu się sytuacje problemowe podczas korzystania z systemu, a 7% uczestników nie miało w tej kwestii zdania (tabela 17).

Tabela 17.
Odpowiedzi na pytanie: Czy spotkał/a się Pan/i z jakimiś problemami technicznymi podczas korzystania z Portalu Informacyjnych Sądów Powszechnych?

	Liczba	Procent
Tak	948	70,3%
Nie	308	22,8%
Trudno powiedzieć	88	6,5%
Brak danych	5	0,4%
łącznie	1 349	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

Spośród respondentów, którzy wskazali, że spotykali się z problemami technicznymi podczas użytkowania portali informacyjnych sądów powszechnych ponad połowa (54%) zaznaczyła, iż zdarzają się one raz w miesiącu lub rzadziej, a blisko co trzeci

badany (31%) wskazał, że zdarza się to średnio kilka razy w tygodniu (tabela 18). Raz w tygodniu lub częściej na problemy techniczne narzeka co dziesiąty badany (11%).

Tabela 18. Odpowiedzi na pytanie: Jeżeli spotkał/a się Pan/i z jakimiś problemami technicznymi podczas korzystania z Portali Informacyjnych Sądów Powszechnych, to jak często się to zdarzało?		
	Liczba	Procent
Codziennie	8	0,8%
Kilka razy w tygodniu	52	5,5%
Raz w tygodniu	44	4,6%
Kilka razy w miesiącu	297	31,3%
Raz w miesiącu	134	14,1%
Rzadziej niż raz w miesiącu	380	40,2%
Trudno powiedzieć	2	0,2%
Inne	28	3,0%
Brak danych	3	0,3%
Łącznie	948	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

Najczęściej wskazywanymi przez respondentów problemami podczas użytkowania systemu były opóźnienia w udostępnianiu w systemie dokumentów powstałych w sprawie (np. protokołu rozprawy, postanowienia), w stosunku do faktycznego czasu jego wydania (96%) oraz całkowity brak udostępniania w systemie dokumentu powstałego w sprawie (np. protokołu elektronicznego rozprawy, zarządzenia) mimo jego faktycznego sporządzenia w sprawie (85%) (tabela 19). Istotnym problemem dla ponad połowy badanych jest również zbyt długi czas rozpatrywania wniosku o udzielenie dostępu do sprawy w systemie. Ponad 40% adwokatów, którzy natrafiają na problemy w systemie, skarżyło się na brak dostępu do sprawy mimo otrzymania informacji o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o jego udzielenie. Spośród odpowiedzi udzielonych w kategorii „Inne” najczęściej powtarzały się: brak dostępu do portalu z powodu zbyt dużej liczby użytkowników, częste zawieszanie się systemu oraz znikanie spraw z systemu mimo posiadanego wcześniej dostępu.

Tabela 19. Odpowiedzi na pytanie: Jeżeli spotkał/a się Pan/i z jakimiś problemami technicznymi podczas korzystania z Portali Informacyjnych Sądów Powszechnych, to jakie najczęściej były to problemy?		
	Liczba	Procent*
Opóźnienie w udostępnieniu w systemie dokumentu powstałego w sprawie	905	95,5%
Brak udostępnienia w systemie dokumentu powstałego w sprawie	803	84,7%
Długi czas rozpatrzenia wniosku o udzielenie dostępu do sprawy w systemie	499	52,6%
Brak dostępu do sprawy mimo otrzymania informacji o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku o jego udzielenie	413	43,6%
Inne	95	10,0%
Brak danych	4	0,4%

* Odsetki nie sumują się do 100% – możliwy wybór wielokrotny.

Źródło: opracowanie własne.

5. ZMIANY W ZWIĄZKU Z PANDEMIĄ COVID-19

Dostęp do sądów za pośrednictwem internetu zdaje się być szczególnie istotny w kontekście sytuacji, z jaką przyszło nam się mierzyć w ostatnich miesiącach. Pandemia COVID-19 i związane z nią ograniczenia w zakresie gromadzenia się i przemieszczania rzuciły wyzwanie dla wielu instytucji, w tym również dla wymiaru sprawiedliwości⁸. Można powiedzieć, że ta nieprzewidziana i dynamicznie zmieniająca się sytuacja w dużym stopniu zweryfikowała zakres wykorzystywanych rozwiązań teleinformatycznych służących zarówno do komunikacji wewnątrz instytucji, pomiędzy pracownikami (np. wyposażenie sądów w narzędzia służące do wideokonferencji oraz poziomu kompetencji technicznych koniecznych do obsługi urządzeń i aplikacji⁹), jak i do komunikacji zewnętrznej, z interesantami i innymi instytucjami.

Jak wynika z raportów Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka pt. „Dostęp do sądu w dobie pandemii. Analiza – część pierwsza”¹⁰ oraz „Dostęp do sądu w dobie pandemii. Analiza – część druga”¹¹, w pierwszym okresie trwania pandemii bezpośrednia obsługa interesantów została wstrzymana praktycznie we wszystkich sądach rejonowych w całym kraju. Zaburzone zostało też funkcjonowanie Biur Podawczych w sądach powszechnych wszystkich szczebli. Ogromne zróżnicowanie występowało szczególnie w zakresie zasad dotyczących przyjmowania korespondencji – „od możliwości składania pism procesowych bezpośrednio w Biurach Podawczych, poprzez składanie ich w specjalnie przygotowanych pojemnikach (w tym również i kopertach wręczanych przez pracowników służby ochrony), przesyłanie ich pocztą elektroniczną czy korzystanie z pośrednictwa innego Biura Podawczego znajdującego się w tym samym okręgu, aż do wyłącznej konieczności korzystania z usług operatora pocztowego”¹².

Niektóre sądy podjęły działania wychodzące naprzeciw petentom. Przykładowo, Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia pod koniec sierpnia 2020 r. uruchomił internetowy czat umożliwiający komunikację z pracownikami sądu, z podziałem na cztery działy: Biuro Obsługi Interesantów; Zapytania o karalność; Krajowy Rejestr Sądowy, Rejestr Zastawów, Upadłości i restrukturyzacje oraz Księgi wieczyste. Podobne rozwiązanie dwa miesiące później postanowił wdrożyć także Sąd Rejonowy w Białymstoku. Jak czytamy na stronie internetowej sądu, „rozwiązanie to jest alternatywą zarówno dla osobistej wizyty w Sądzie, jak i prób nawiązania kontaktu telefonicznego z pracownikami Biura Obsługi Interesanta. Informacje udzielane z wykorzystaniem czatu nie mogą wykraczać poza zakres informacji udostępnianych drogą telefoniczną, czy elektroniczną”¹³.

⁸ B. Pilitowski, *Sądy dostępne przez Internet* [w:] *Sądy dostępne przez Internet. Lekcje z Polski i 12 krajów świata*, Fundacja Court Watch Polska, red. B. Pilitowski, B. Kociolowicz-Wiśniewska, Toruń 2020, s. 6, <https://www.oirp.warszawa.pl/wp-content/uploads/2020/09/S%20C4%85dy-dost%20C4%99pne-przez-Internet-Raport-FCWP-wersja-0.9.pdf> (dostęp: 15.12.2020 r.).

⁹ B. Pilitowski, *Sądy...* [w:] *Sądy dostępne...*

¹⁰ K. Jarzmus, *Dostęp do sądu w dobie pandemii. Analiza – część pierwsza*, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 2020, <https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2020/04/Dost%20C4%99p-do-s%20C4%85du-w-dobie-pandemii-16-04.pdf> (dostęp: 15.12.2020 r.).

¹¹ K. Jarzmus, *Dostęp do sądu w dobie pandemii. Analiza – część druga*, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 2020, <https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2020/04/Dostep-do-sadu-w-dobie-pandemii2-FIN.pdf> (dostęp: 15.12.2020 r.).

¹² K. Jarzmus, *Dostęp..., część druga*, s. 3.

¹³ *Usługa Czat na stronie internetowej*, Sąd Rejonowy w Białymstoku, <https://www.bialystok.sr.gov.pl/aktualnosci/541-uslug-a-czat-na-stronie-internetowej-sadu> (dostęp: 15.12.2020 r.).

W sytuacji przedłużającej się pandemii braku w niektórych obszarach komunikacji elektronicznej zaczęły być bardziej dostrzegane, również przez ustawodawcę. W ustawie z 2.03.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych¹⁴ znalazły się m.in. przepisy regulujące przeprowadzanie rozpraw odmiejscowionych. Zgodnie z art. 15zsz¹ dodanym do ustawy antykryzysowej przez art. 46 pkt 21 ustawy z 14.05.2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2¹⁵ w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania możliwe jest przeprowadzenie rozprawy lub posiedzenia jawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających przeprowadzanie ich na odległość, z tym że osoby w nich uczestniczące nie muszą przebywać w budynku sądu. W związku z tym możliwe stało się to, czego dotychczas nie udało się uregulować prawnie, a mianowicie łączenie się za pomocą urządzeń komunikowania się na odległość z osobami znajdującymi się w swoim miejscu zamieszkania lub w pracy. Jako pierwszy z takiej możliwości skorzystał już w kwietniu 2020 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu¹⁶.

W obecnej sytuacji szczególnie brakowało też niewdrożonego dotychczas w sądach powszechnych Elektronicznego Biura Podawczego. W reakcji na wybuch pandemii pomysł umożliwienia m.in. sędziom, stronom postępowania i pełnomocnikom przesyłania pism za pomocą systemu ePUAP, portalu informacyjnego lub zwykłej poczty elektronicznej kilkakrotnie trafiał do projektów nowelizacji ustawy antykryzysowej, ale za każdym razem z wprowadzenia zmiany wycofywano się na etapie prac parlamentarnych. Ostatecznie na mocy nowelizacji ustawy, która weszła w życie 3.07.2021 r.¹⁷ został wprowadzony art. 15zsz⁹ ustawy antykryzysowej regulujący kwestię e-doręczeń za pośrednictwem portali informacyjnych sądów powszechnych. Nowo wprowadzony przepis stanowi, że: „w braku możliwości wykorzystania systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe, sąd doręcza adwokatowi, radcy prawnemu, rzecznikowi patentowemu lub Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej pisma sądowe poprzez umieszczenie ich treści w systemie teleinformatycznym służącym udostępnianiu tych pism (portal informacyjny)” (ust. 2). Zmiana ta ma jednak tymczasowy charakter i podobnie, jak w przypadku rozpraw odmiejscowionych, będzie obowiązywała jedynie w okresie stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania ostatniego z nich. Zmiana dotycząca e-doręczeń za pośrednictwem portali informacyjnych odnosi się do spraw rozpoznawanych według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego¹⁸. Zgodnie z ww. regulacją – co do zasady – całość korespondencji kierowanej przez sąd do profesjonalnych pełnomocników w tych sprawach będzie doręczana drogą elektroniczną poprzez portal informacyjny. Wyjątek stanowią pisma, które podlegają doręczeniu wraz z odpisami pism procesowych stron

¹⁴ Dz.U. poz. 1842 ze zm. – dalej ustawa antykryzysowa.

¹⁵ Dz.U. poz. 875 ze zm.

¹⁶ J. Gołaczyński, A. Zalesińska, *Nowe technologie w sądach na przykładzie wideokonferencji i składania pism procesowych i doręczeń elektronicznych w dobie pandemii COVID-19*, „Monitor Prawniczy” 2020/12, s. 638.

¹⁷ Ustawa z 28.05.2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r. poz. 1090).

¹⁸ Ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz.U. z 2021 r. poz. 1805).

lub innymi dokumentami nie pochodzącymi od sądu, np. zobowiązanie do ustosunkowania się do opinii biegłego przesłane wraz opinią. Zgodnie z art. 15zsz⁹ ust. 3 ustawy antykrzyszowej „datą doręczenia jest data zapoznania się przez odbiorcę z pismem umieszczonym w portalu informacyjnym”. Poprzez „zapoznanie się” rozumie się pobranie treści pisma, co oznacza, że samo zalogowanie się na konto w portalu informacyjnym nie będzie skutkowało doręczeniem¹⁹. W dalszej części przepis określa, że: „w przypadku braku zapoznania się pismo uznaje się za doręczone po upływie 14 dni od dnia umieszczenia pisma w portalu informacyjnym”.

6. PODSUMOWANIE

Choć Polska ma już kilkunastoletnie doświadczenie we wdrażaniu technologii umożliwiających komunikację na odległość z wymiarem sprawiedliwości, to niezmiennie zdecydowana większość spraw toczących się przed polskimi sądami rozpatrywana jest w sposób tradycyjny, tj. w oparciu na aktach w wersji papierowej, korespondencji za pośrednictwem tradycyjnej poczty oraz posiedzeniami wymagającymi osobistego stawiennictwa uczestników na sali rozpraw²⁰. Problemem jest również brak jednolitości w stosowanych rozwiązaniach informatycznych w poszczególnych sądach. Nawet scentralizowane w obszarze sądownictwa powszechnego usługi dostępne przez internet takie jak Elektroniczne Postępowanie Upominawcze, Krajowy Rejestr Sądowy czy Księgi Wieczyste „są rozproszone, a ich interfejsy i zasady użytkowania znacznie się od siebie różnią”²¹.

Niewątpliwie utworzenie portali informacyjnych sądów powszechnych było ważnym krokiem w kierunku usprawnienia komunikacji sądu z obywatelami. System umożliwia użytkownikom samodzielny dostęp do informacji o stanie sprawy, w tym m.in. wgląd do informacji o podmiotach występujących w sprawie, monitorowanie czynności wykonywanych przez sąd, śledzenie terminarza rozpraw oraz zapoznawanie się z udostępnianymi dokumentami i protokołami elektronicznymi. Dodatkowo, strony postępowań oraz pełnomocnicy mogą skorzystać z możliwości wnioskowania za pośrednictwem systemu np. o udostępnienie nagrania wideo z rozprawy, udziału w rozprawie odmiejscowionej czy udostępnienie wglądu do sprawy, jeśli nie pojawiła się ona automatycznie na koncie użytkownika.

Z przeprowadzonego badania na grupie pełnomocników wynika, że mimo ogólnie pozytywnego zdania na temat portali informacyjnych większość użytkowników jest zdania, że połączenie wszystkich portali w jeden, większa systematyczność i dokładność w publikowaniu informacji oraz poszerzenie zakresu funkcjonalności systemu mogłoby w znacznym stopniu ułatwić komunikację z sądami, skrócić czas prowadzenia postępowań oraz obniżyć ich koszty. Największy niedosyt budzi ciągły brak możliwości składania wniosków i pism procesowych za pośrednictwem portalu, brak możliwości bezpośredniego kontaktu z sądem z poziomu systemu oraz brak dostępu do całych akt sprawy w formie zdigitalizowanej. Na poszerzenie zakresu funkcjonalności portali informacyjnych wpłynęła sytuacja pandemiczna wywołana COVID-19. Utrudniona w tym czasie komunikacja bezpośrednia wpłynęła

¹⁹ *E-doręczenia przez Portal Informacyjny Sądu*, https://www.adwokatura.pl/admin/wgrane_pliki/file-e-doreczenia-przez-portal-informacyjny-sadu-31354.pdf (dostęp: 23.09.2021 r.).

²⁰ B. Pilitowski, *Sądy...* [w:] *Sądy dostępne...*, s. 86.

²¹ B. Pilitowski, *Sądy...* [w:] *Sądy dostępne...*, s. 86.

na wprowadzenie, choć na razie tylko tymczasowo, przepisów umożliwiających e-doręczenia pism sądowych za pośrednictwem portalu.

Warto jednak w tym miejscu zwrócić też uwagę na fakt, że oprócz szans związanych z działaniem portali informacyjnych sądów powszechnych mogą one rodzić także pewne obawy o zachowanie prywatności stron postępowania i bezpieczeństwo danych sądowych, dlatego system ten wymaga stałego monitorowania i dalszego rozwoju.

Summary

Ewelina Mikołajczuk, *Analysis of the Functioning of Ordinary Courts' Information Portals*

The main purpose of this study is to analyse the functioning of Ordinary Courts' Information Portals in terms of the scope of their use and the level of user satisfaction with the information obtained through the system. An important issue is also to examine the impact of the Portals on limiting personal visits to courts, and thus relieving employees from dealing with direct customer service.

Keywords: *General Courts' Information Portal, Customer Service Office, access to courts, survey research*

Streszczenie

Ewelina Mikołajczuk, *Analiza funkcjonowania portali informacyjnych sądów powszechnych*

Głównym celem niniejszego opracowania jest analiza funkcjonowania portali informacyjnych sądów powszechnych pod kątem zakresu ich wykorzystania i poziomu satysfakcji użytkowników z uzyskanych za pośrednictwem systemu informacyjnego. Istotnym zagadnieniem jest także zbadanie wpływu portali na ograniczenie osobistych wizyt w sądach, a tym samym odciążenie pracowników zajmujących się bezpośrednią obsługą interesanta.

Słowa kluczowe: *portal informacyjny sądów powszechnych, Biuro Obsługi Interesantów, dostęp do sądów, badanie ankietowe*

Literatura:

1. Gołaczyński J., Zalesińska A., *Nowe technologie w sądach na przykładzie wideokonferencji i składania pism procesowych i doręczeń elektronicznych w dobie pandemii COVID-19*, Monitor Prawniczy 2020, nr 12.
2. Jarzmus K., *Dostęp do sądu w dobie pandemii. Analiza – część pierwsza*, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 2020, <https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2020/04/Dost%C4%99p-do-s%C4%85du-w-dobie-pandemii-16-04.pdf>
3. Jarzmus K., *Dostęp do sądu w dobie pandemii. Analiza – część druga*, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Warszawa 2020, <https://www.hfhr.pl/wp-content/uploads/2020/04/Dostep-do-sadu-w-dobie-pandemii2-FIN.pdf>
4. Łukowski W., *Portalu informacyjnego czar*, Rzeczpospolita z 23.04.2020 r., <https://www.rp.pl/Opinie/304239882-Wojciech-Lukowski-Portalu-informacyjnego-czar.html>
5. Pilitowski B., Kociołowicz-Wiśniewska B. [red.] *Sądy dostępne przez Internet. Lekcje z Polski i 12 krajów świata*, Fundacja Court Watch Polska, Toruń 2020, <https://www.oirp.warszawa.pl/wp-content/uploads/2020/09/S%C4%85dy-dost%C4%99pne-przez-Internet-Raport-FCWP-wersja-0.9.pdf>
6. *Podręcznik Użytkownika Portalu Informacyjnego*, Ministerstwo Sprawiedliwości, Warszawa 2018, https://portal.wroclaw.sa.gov.pl/zalacznik/Instrukcja_PL.pdf